

Spectrum maakt deel uit van Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum bv
Amstelplein 34
1096 BC Amsterdam

© 2026 Thomas Chatterton Williams
© 2026 Nederlandstalige uitgave: Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum bv,
Amsterdam
Oorspronkelijke uitgave: Alfred A. Knopf

Eerste druk januari 2026

Oorspronkelijke titel: *Summer of our Discontent*
Vertaling: Paul Janse
Ontwerp omslag: dps Design & Prepress Studio
Auteursfoto: Thomas Brunot
Opmaak: Elgraphic

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd bestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

All rights are reserved, including those for text and data mining, AI training and similar technologies.

ISBN 978 90 0030817 6
ISBN 978 90 0038018 3 (e-book)
NUR 320

spectrumboeken.nl

Voor Valentine:
Merci pour tout – toujours.

Tijdperken die achterwaarts gericht zijn en een proces van ontbinding doormaken, zijn altijd subjectief, daarentegen hebben alle voorwaarts gerichte tijdperken een objectieve tendens.

– GOETHE

Ik heb mensen gezien die zich met een groot moraal slecht gedroegen.

– CAMUS

Inhoud

<i>Voorwoord</i>	II
Proloog	19
1. De eerste ‘zwarte’ president en de mislukking van (of angst voor) postracialisme	37
2. Donald Trump en de noodtoestand	63
3. De pest	87
4. De dood van George Floyd en de cultus van het ‘antiracisme’	109
5. Het nieuwe New Journalism: media in het tijdperk van ‘morele helderheid’	141
6. ‘Vurige maar grotendeels vreedzame protesten’	159
7. We zijn nu allemaal Amerikanen: ‘antiracisme’ gaat in het tijdperk van sociale media de wereld rond	181
8. Het ongenoegen van de ‘cancelcultuur’	209
9. Het spektakel van 6 januari	225
Nawoord	239
<i>Dankwoord</i>	267
<i>Over de auteur</i>	271

Voorwoord

Het lijkt geen twijfel dat Black Lives Matter, #MeToo en de duizenden demonstraties voor sociale rechtvaardigheid sinds 2020 voor bezieling hebben gezorgd. Politiehervorming in het bijzonder en gelijkheid en inclusiviteit in het algemeen zijn weer op de Amerikaanse agenda komen te staan. Bovenal is gebleken dat waardigheid en erkenning zich hoger in de behoeftepiramide van Maslow bevinden dan louter fysieke veiligheid. Deze verworvenheden zijn niet in tegenspraak met een maximaal tolerante maatschappij die vrijheid van meningsuiting en diversiteit van standpunten hoog in het vaandel heeft staan. Integendeel, zoals ook in minder liberale tijden al is gesteld en zoals niet vaak genoeg kan worden herhaald: vrijheid van meningsuiting is de basis van alle verdere rechten en garanties, vooral die van etnische, numerieke, ideologische en andere minderheden. Dat is een idealistische waarheid, die ook de American Civil Liberties Union vroeger uitdroeg. Zoals Rosa Luxemburg schreef: ‘Vrijheid is altijd de vrijheid van andersdenkenden’, ook als je aanstoot neemt aan die andere meningen. Maar zoals Christopher Hitchens benadrukte is het ook een pragmatische waarheid: ‘Telkens als je de vrijheid van meningsuiting van iemand anders schendt, of tracht te schenden, creëer je in potentie een zweep voor je eigen rug.’

Het valt niet te ontkennen dat onze tegenwoordige technologische

realiteit, waarin zelfs de president ondenkbare grenzen kan overschrijden,* nieuwe en unieke uitdagingen stelt voor deze waarden en voor het liberalisme zelf. Al zijn onze kernwaarden na de relatief normale jaren onder Obama ernstig op de proef gesteld, ze zijn altijd de basis van duurzame maatschappelijke vooruitgang geweest. Om onze nobelste idealen te kunnen bereiken moeten we ons opnieuw over die waarden uitspreken en ze in ere herstellen. Met *De zomer van het ongenoegen* wil ik ervoor pleiten dat we weerstand bieden aan de wederzijdse vernietigingsdrang van identiteitspolitiek, zelfs in haar verleidelijke vermomming van ‘antiracisme’. Als we willen dat wij en toekomstige generaties ons thuis kunnen voelen in onze multi-etnische samenleving, moeten we weer werkelijk gaan geloven in het liberalisme. We moeten de liberale geest opnieuw – of eindelijk – de ruimte geven, want deze wordt op gevaarlijke wijze de pas afgesneden door woedende, radicale krachten die aan beide kanten van het politieke en culturele spectrum hun drogredenen etaleren.

Dat die collectieve cognitieve werkelijkheid de wereld in rap tempo in haar greep krijgt, is een voldongen feit, dat in veel opzichten uiterst verstoring, polariserend en ontmenselijkend werkt. Maar dat betekent niet dat we er machteloos tegenover staan. We moeten terugkeren tot de kernwaarden van de open samenleving; als we het oneens zijn met mensen die net als wij invloed, prestige en erkenning

* ‘Trump heeft in zijn eerste jaren als president met zijn tweets van @realdonaldtrump de kosten in een luchtmachtcontract verlaagd, de berichtgeving van het Witte Huis ondermijnd, federale instanties gedwongen om die berichten tegen te spreken, aanleiding gegeven tot een onderzoek door het Congres, de voormalig directeur van de FBI ertoe aangezet een schadelijk memo te lekken, mogelijk de benoeming van een speciale aanklager tot stand gebracht, nieuwe juridische problemen voor het Witte Huis gecreëerd, een nieuw militair beleid aangekondigd waar het Pentagon door verrast werd, een eind gemaakt aan een Republikeins plan om de bevoegdheden van een ethische commissie uit te hollen, en bijna twee door het Witte Huis gesteunde wetsvoorstellen doen mislukken; en zijn tweets zijn geciteerd door meerdere rechters die zich in diverse kwesties tegen de regering uitspraken.’ ‘Donald Trump’s Tweets Really Matter. These 27 Examples Prove It’, *Time*, 18 januari 2018.

proberen te krijgen, mogen we niet toegeven aan de neiging om ze autoritair het zwijgen op te leggen, ook al levert dat (op korte termijn) voordelen op. Ook moeten we terugkeren tot onze politieke basis, de familie. Veel van onze schijnbaar onoplosbare problemen zijn in belangrijke mate terug te voeren op het feit dat we onszelf zijn gaan zien als onderdeel van homogene abstracties (de brede categorieën van huidskleur, geslacht, gender, ras en religie), waarbij we ten onrechte denken dat onze eigen belangen samenvallen met de ogenschijnlijke doelstellingen van het identiteitsblok waaraan we zo willekeurig zijn toegewezen. Dat geldt voor zowel de ondoordachte identiteitspolitiek van links als het rancuneuze populisme van rechts. Inderdaad zijn veel problemen geworteld in het concept van witheid (als excuus voor uitbuiting), dat op zijn beurt leidde tot het concept van zwartheid en andere zogenoemde afwijkingen. Maar het racisme dat door deze historische onderdrukking is ontstaan zullen we nooit overwinnen door diezelfde categorieën te versterken, want die categorieën zijn zowel het gevolg als de voedingsbodem van racisme.

We komen alleen verder als we ons om te beginnen onttrekken aan de retoriek, aan de abstracties en de strikt historische benadering, en als we ons verdiepen in de specifieke kenmerken van het heden, dat gelukkig veel complexer en dynamischer is dan het simplistische dualisme van zwart en wit, onderdrukker en onderdrukte, kolonisators en inheemse bewoners. We moeten terug naar dingen waar we directe controle over hebben. Maatschappelijke instellingen doen er ongetwijfeld toe. We hebben echt behoefte aan concreet beleid: politievervorming en een basis van universele waardigheid, die zoveel mogelijk mensen toegang geeft tot gezondheidszorg, kinderopvang en goed onderwijs. Tegenwoordig is een van de belangrijkste en in potentie krachtigste ideeën om schot in de zaak te krijgen het pleidooi voor herstelbetalingen voor afstammelingen van mensen die hebben geleden onder slavernij en segregatiewetten. Volledige heling blijft on-

waarschijnlijk zolang zoveel mensen nog in achtergestelde omstandigheden leven. Maar daarbij helpt het niet dat materiële levensomstandigheden vooral worden uitgedrukt en begrepen in de beperkende taal van rassenidentiteit, hoe overtuigend die ook klinkt.

Een cruciaal aspect van de gebeurtenissen van 2020 waar ik in de loop van dit boek nog meermaals op zal terugkomen, heeft vijf jaar later nog steeds opvallend weinig aandacht gekregen:^{*} het simpele feit dat George Floyd een arme man was. Dat was het meest in het oog springende aspect van zijn leven. Herstelbetalingen, niet voor ras – niet voor de ongrijpbare, transnationale toestand van metafysische ‘zwarteheid’ – maar voor een specifieke gemeenschap van mensen en hun afstammelingen in de Verenigde Staten, van wie kan worden aangetoond dat ze zijn geschaad door concrete beleidsmaatregelen en praktijken, vaak op het gebied van huisvesting, kunnen heel ongewenste politieke gevolgen hebben. Maar als ze correct en op beperkte schaal worden opgezet en uitgevoerd, en worden gecombineerd met aanvullende programma’s en initiatieven ter ondersteuning van alle Amerikanen die vastzitten in de onderste lagen van onze gebrekkige maar toch ook prijzenswaardige meritocratie,[†] kunnen ze een eind helpen maken aan de schandalige welvaartskloof die meer dan wat dan ook verhindert dat mensen elkaar als gelijken tegemoet treden.

Maar zelfs een zo ambitieus programma zou natuurlijk niet alles oplossen. Aristoteles noemde de familie al de politieke basiseenheid. De familie is de basis voor het welzijn van zowel heterogene als homogene gemeenschappen, en daar kan positieve discriminatie of social engineering niets aan veranderen. Nu onze focus zo sterk naar

^{*} En als het ter sprake wordt gebracht door anti-identitaire linkse mensen als Adolph Reed en Bernie Sanders, wordt het agressief terzijde geschoven.

[†] Welk ander land heeft opleidingen van wereldklasse zoals Stanford, Harvard, Berkeley en tientallen andere topinstellingen, die jaar in jaar uit talloze studenten van buitenlandse afkomst, of met buitenlandse ouders, op een hoge positie in hun maatschappij afleveren? In Frankrijk komt dit bijvoorbeeld veel minder voor.

macroniveau verschoven is, naar instituties en systemen en onzichtbare structuren, moeten vaders en moeders, tantes en ooms, grote zussen en oudere broers bij kinderen de waarden, het gedrag en de gewoonten inprenten die nodig zijn om te overleven in deze competitieve, geglobaliseerde maatschappij. Maar de onverbiddelijke waarheid is dat totale gelijkheid niet bestaat. Zolang we vrij zijn, zullen er altijd – soms fundamentele – kloven bestaan die noch door de staat, noch door particuliere ondernemingen kunnen worden gedicht. Het heeft rampzalige gevolgen gehad dat links dit heel belangrijke aspect van de politiek overlaat aan ‘conservatieven’, die familie wél ter sprake brengen, zij het vaak op cynische wijze.^{*} Herstelbetalingen, gezondheidszorg, kinderopvang, goede openbare scholen: die dingen zijn alleen waardevol als families van vlees en bloed ervan kunnen profiteren. Daarom volstaat het niet om de politie te hervormen als we onze kwetsbaarste gemeenschappen veiliger willen maken, of om toelatingsexamens af te schaffen als we werkelijke gelijkheid tot stand willen brengen; net zomin als het zinvol was om – volgens het dwaze voorstel van president Trump – coronatests af te schaffen om COVID-19 terug te dringen.[†]

De zomer van 2020 heeft ons veranderd. Net als het presidentschap van Trump, dat daarna kort onderbroken werd, heeft die zomer ons veranderd op diepe en complexe manieren die we nog steeds niet goed kunnen overzien. We konden niet meer terug naar de optimistische eerste fase van het tijdperk-Obama, zelfs als we dat hadden

^{*} Laten we Trump even vergeten. Elon Musk, misschien wel de invloedrijkste figuur van rechts, heeft op het moment van schrijven dertien kinderen ter wereld gebracht bij vier verschillende moeders.

[†] Ik hoorde een vreemde echo van deze logica in het antwoord van Jeanelle Austin, de leider van het George Floyd Global Memorial, op mijn vraag over de disproportionele geweldscijfers binnen overwegend zwarte buurten zoals degene waarin George Floyd vermoord werd. ‘Ik geloof niet dat er meer geweld is in de zwarte gemeenschap dan in de witte gemeenschap,’ zei ze. ‘Ik denk dat wij gewoon meer geteld worden dan witte mensen.’

gewild, en ik vermoed dat verreweg de meeste mensen dat met de kennis van nu ook niet meer zouden willen. Tot nu toe zijn de veranderingen verwarrend en pijnlijk en vooral chaotisch. Maar chaos biedt altijd kansen. Het is van groot belang dat we opnieuw investeren in levende gemeenschappen en niet meer in virtuele, nationale en wereldwijde pseudogemeenschappen, die met elkaar verbonden zijn door gedeelde en vaak ingebeelde grieven. Eveneens van groot belang is werkelijke integratie, niet van stereotypen of avatars of brede maatschappelijke categorieën, maar van levende individuen, inclusief al hun tegenstrijdigheden.

Door de gebeurtenissen rondom de dood van George Floyd en de stagnatie tijdens de pandemie ontstond een ongewoon langdurige belangstelling voor vernieuwingen en verbeteringen op nationaal en zelfs internationaal niveau. Deze potentieel positieve ontwikkeling kende één vreselijk gevaar: misschien hebben we, in onze ijver om die vele onmiskenbare vormen van onrecht te herstellen, veel daarvan alleen maar verergerd. De problemen hebben zichzelf versterkt en daar hebben we ons in vastgedraaid.

Met de negatieve krachten van schuld en ressentiment zal het collectieve bewustzijn van het Westen geen vooruitgang boeken, en ook niet met een subjectieve ‘morele helderheid’ die alleen achterwaarts gericht is: een nationaal verhalenproject dat riekt naar verbitterd determinisme en dat voor een rampzalige verdeeldheid zorgt. We hebben weer objectieve doelen nodig, die grootser zijn en paradoxaal genoeg tegelijk veel bescheidener dan ‘antiracisme’. ‘Antiracisme’ en ‘sociale rechtvaardigheid’ zijn zeker belangrijke waarden, maar er zijn ook andere waarden die onze aandacht vragen en die we ernstig hebben verwaarloosd. Rechtvaardigheid zonder meer, waarheid en excellentie zijn waarden die onze maximale aandacht verdienen. Daarvoor moeten alle mensen van goede wil samen iets uitspreken wat veel moeilijker is dan wederzijdse beschuldigingen. We hebben positieve ideeën, daden en verhalen over onszelf en elkaar nodig,

waarin we onrechtvaardigheid uit het verleden niet uit de weg gaan maar ons er ook niet in laten wegzakken. We moeten op zoek naar manieren waarop we allemaal een bijdrage kunnen leveren, zodat we die rigide toestand van permanente woede en boetvaardigheid achter ons kunnen laten. Daarvoor zijn, zoals Francis Fukuyama heeft betoogd, nieuwe politieke strategieën nodig waarin ‘identiteit wordt gezien als instrument om te worden opgenomen in een bredere liberale orde’, en niet als doel op zich. In deze strategieën zullen we mensen benaderen als individuen met rijke en gevarieerde achtergronden, niet als etiketten of abstracties. En daarom hebben we capabele, eerlijke en moedige journalisten, kunstenaars, intellectuelen, activisten en politieke en institutionele leiders nodig die zich inzetten voor de gedeelde samenleving waren we allemaal evenveel belang bij hebben, en waar we uiteindelijk allemaal even verantwoordelijk voor zijn.

We hebben de raciale, maatschappelijke en epidemiologische beïnvloeding en beproevingen van de zomer van 2020 en zijn slopende, langdurige nasleep gelukkig overleefd, en we hebben de kans gekregen om ons te ontdoen van al die verleidelijke illusies, hoe pijnlijk dat ontvullende proces ook was en ongetwijfeld zal blijven. Nadat we een poosje allerlei onbewezen, fantastische en ambitieuze theorieën in de praktijk hebben gebracht, zijn we nu eindelijk vrij om het controversiële schemergebied van het giswerk achter ons te laten en terug te keren tot een zwaarbevochten luciditeit.*

Maar wat we met zekerheid kunnen zeggen – en wat als een rode draad door dit hele boek loopt – is dat het geen overwinning is als we allemaal op een rechtvaardig verdeelde manier verliezen.

* Een heldere blik die we des te harder nodig hebben in de tweede, veel sterker verankerde ambtstermijn van Donald Trump.